

**ВИСОКА ШКОЛА СТРУКОВНИХ СТУДИЈА ЗА
ВАСПИТАЧЕ „МИХАИЛО ПАЛОВ“- Вршац, Србија
UNIVERZITET DE VEST "AUREL VLAJKU" Arad - Rumunija**

UDK 371.95

ISSN 1820-1911

**DAROVITOST
I
KREATIVNI PRISTUPI
UČENJU**

ТЕМАТСКИ ЗБОРНИК 23

Vršac - Arad, 2018.

Izdavači:
Visoka škola strukovnih studija za vaspitače „Mihailo Palov“ – Vršac
Universitatea de Vest „Aurel Vlaicu“, Arad, Romania

Za izdavače:
Prof. dr Ramona Lile
Doc. dr Jelena Prtljaga

Zbornik uredili:
Akademik Grozdanka Gojkov
Prof. dr Aleksandar Stojanović

Redakcija:

Prof. dr A. Ilika, Arad, Rumunija	Dr Artur Zimny, Konin, Poland
Prof. dr S. Kurteš, Univ. Teksas A&M, Katar	Dr M. Maran
Prof. dr M. Zuljan, Ljubljana, Slovenija	Doc. dr A. Gojkov Rajić
Doc. dr A. Kolak, Zagreb, Hrvatska	Doc. dr J. Prtljaga
Akademik M. Milin, Arad, Rumunija	Doc. dr T. Nedimović
Prof. dr Lj. Kevereski, Bitolj, Makedonija	Dr E. Činč
Prof. dr V. Nojman, Temišvar, Rumunija	Dr N. Sturza Milić
Dr Jakub Bartoszewski, Konin, Poland	Prof. dr Aleksandar Stojanović

Recenzenti:
Prof. dr Gabrijela Kelemen, Arad, Rumunija
Prof. dr Marjan Blažič, Novo mesto, Slovenija
Prof. dr Ljupčo Kevereski, Bitolj, Makedonija

Lektor i prevodilac rezimea:
engleski jezik – doc. dr Jelena Prtljaga

Lektori:
Dr Ivana Đorđev (srpski jezik)
Doc. dr Branduša Žujka (rumunski jezik)

Likovni urednik:
Stanislav Suhecki

Tehnički urednik:
Prof. dr Aleksandar Stojanović

Elektronska obrada publikacija:
dr Predrag Prtljaga
<http://www.research.rs>

ISSN 1820-1911
ISBN 978-86-7372-257-3

**DAROVITOST I
KREATIVNI PRISTUPI
UČENJU**

**GIFTEDNESS AND CREATIVE
APPROACHES TO LEARNING**

ZBORNİK VISOKE ŠKOLE STRUKOVNIH STUDIJA ZA
VASPITAČE „MIHAİLO PALOV“ - VRŠAC

MEĐUNARODNI NAUČNI SKUP
„DAROVITOST I KREATIVNI PRISTUPI UČENJU“

Sadržaj:

Uvodne napomene	str. 11
Učesnici skupa	16
I Impulsi za diskusiju	
Dean Iliev: Akciona istraživanja kao strategija učenja darovitih učenika	23
Natasa Sturza Milić: Kreativni pristupi učenju - paradigme i perspektive	31
II Saopštenja i diskusija	
Milica Andevski, Jasmina Arsenijević, Mira Vidaković: ŠTA U UČENJU STVARNO DELUJE?	47
Anica Arsić: RITMIČKE VEŠTINE KAO PODSTICAJ RAZVOJA MUZIČKE DAROVITOSTI	57
Vesna Barzut: SINDROM UNUTRAŠNJE DISINHRONIJE DAROVITIH, POSLEDICE I IMPLIKACIJE NA OBRAZOVANJE DAROVITIH	66
Гордана Будимир-Нинковић, Ненад Стевановић: СТИЛОВИ УЧЕЊА ДАРОВИТИХ - ПЕДАГОШКА ЧИЊЕНИЦА ИЛИ МИТ	71
Миросава Ђуришић-Бојановић: ЗНАЊЕ, РУТИНЕ И ИНОВАЦИЈЕ	79
Ivan Ferbežer: ALI SI TALENTI ŽELIJO SVOJE LASTNE UČNE IZBIRE	86
В. С. Глаголев: ТВОРЧЕСТВО В ПАРАДИГМЕ ПОСТМОДЕРНА	93
Grozdanka Gojkov: МЕТАКОГНИЦИЈА КАО СПОНА ИЗМЕЂУ КОГНИТИВНОГ СТИЛА ДАРОВИТИХ СТУДЕНАТА И ДИДАКТИЧКИХ СТРАТЕГИЈА	98
Ljiljana Grujić: PLURALISTIČKI PRISTUPI DRUŠTVA, NASTAVNIKA I DAROVITIH PREMA DAROVITOSTI	125
Biļjana Joksimović: ORGANIZACIJA DODATNE NASTAVE - PODRŠKA RAZVOJU DAROVITIH UČENIKA	141
Наталија Јовић: САМОСТАЛНО ВОЂЕНО ВЕЖБАЊЕ - ПУТ КА	

	КВАЛИТЕТНИЈОЈ ИНТЕРПРЕТАЦИЈИ	157
Љиљана Келемен Милојевић, Ивана Ђорђевић:	ПОДСТИЦАЊЕ ЈЕЗИЧКОГ СТВАРАЛАШТВА ДЕЦЕ ПРЕДШКОЛСКОГ УЗРАСТА И УЧЕНИКА ПРИМЕНОМ ПАРАДИГМАТСКИХ ИГАРА	168
Славица Коматина:	РАЗВИЈАЊЕ ДАРОВИТОСТИ КРОЗ КРЕАТИВНО УЧЕЊЕ О ДРУШТВУ	179
Зорица Ковачевић, Александар Стојановић:	ИМПЛИЦИТНЕ ТЕОРИЈЕ БУДУЋИХ ВАСПИТАЧА И УЧИТЕЉА О КРЕАТИВНОСТИ	188
Zora Krnjić:	POZITIVAN RAZVOJ MLADIH: PODSTICAJ RAZVOJU KREATIVNOSTI	204
Milijana Lazarević, Marija Malović:	UTICAJ RAZLIČITIH EPISTEMOLOŠKO- METODOLOŠKIH ISTRAŽIVAČKIH PRISTUPA NA OBLIKOVANJE TEORIJSKIH OSNOVA OBRAZOVANJA DAROVITIH	209
Slavica Maksić:	КАКО БУДУЋИ ПЕДАГОЗИ ВИДЕ КРЕАТИВНО УЧЕЊЕ ..	228
Jelena Maksimović, Jelena Osmanović:	АКЦИОНА ИСТРАЖИВАЊА I МЕТАТЕОРИЈСКА ПИТАЊА КРЕАТИВНИХ ПРИСТУПА УЧЕЊУ I ПОУЧАВАЊУ ДАРОВИТИХ СТУДЕНАТА	240
Мирча Маран, Миљена Јовишић:	ВАСПИТНО-ОБРАЗОВНА УЛОГА ЗАВИЧАЈНИХ ЗБИРКИ, ЛОКАЛНИХ МУЗЕЈА И ГАЛЕРИЈА У РАДУ СА ДЕЦОМ ПРЕДШКОЛСКОГ И ШКОЛСКОГ УЗРАСТА	252
Nikola Mijanović:	ТЕОРИЈСКО ОДРЕЂЕЊЕ, ОТКРИВАЊЕ I IDENTIFIKOVANJE DAROVITIH UČENIKA	264
Radmila Nikolić, Danica Veselinov:	МЕТАКОГНИТИВНИ АЛАТИ I КРЕАТИВНИ ПРИСТУПИ УЧЕЊУ ДАРОВИТЕ ДЕЦЕ ПРЕДШКОЛСКОГ I МЛАЂЕГ ШКОЛСКОГ УЗРАСТА	277
Mirjana Nikolić, Željko Nikolić, Siniša Subotić:	ILUSTRACIJA MODELA PODRŠKE DAROVITOSTI U OBLASTI PROGRAMIRANJA	287
Александра Павић Панић:	УЧЕЊЕ ЕНГЛЕСКОГ КАО СТРАНОГ ЈЕЗИКА КРОЗ ИГРОЛИКЕ АКТИВНОСТИ	293
Jelena Prtljaga, Aleksandra Gojkov Rajić:	STRANI JEZIK I MULTIMODALNI PRISTUP KREATIVNOM POUČAVANJU I UČENJU DAROVITIH	300
Snežana Prtljaga:	PRIMENA OTKRIVAČKE METODE U OBLASTI UPOZNAVANJA OKOLINE NA JASLENOM UZRASTU KA O KREATIVNI PRISTUP UČENJU	308
М. В. Силантьева:	«ОНТОЛОГИЧЕСКАЯ БЕЗОПАСНОСТЬ» В СТРУКТУРЕ ОБУЧЕНИЯ: ФИЛОСОФСКО- КУЛЬТУРНЫЕ ОСНОВАНИЯ	316
Љубивоје Стојановић, Вера Ж. Радовић:	ПОДСТИЦАЊЕ СОЛИДАРНОСТИ ДАРОВИТИХ УЧЕНИКА У НАСТАВИ	323
Jasmina Stolić, Radmila Palinkašević:	DIDAKTIČKE STRATEGIJE I METODE PODSTICANJA RAZVOJA MUZIČKOG	

I JEZIČKOG STVARALAŠTVA I KREATIVNOSTI KOD DECE PREDŠKOLSKOG UZRASTA	338
Nataša Sturza Milić, Tanja Nedimović, Miran Muhić: ISTRAŽIVANJE KREATIVNE METASPOZNAJE STUDENATA U MOTORIČKOM DOMENU	350
Tomislav Suhecki: ESTETSKA KOMPONENTA KAO RAZLIČITI, SPONTANI KVALITET	363
Александра Томић, Ана Самардић: ЕПСКА ПЕСМА „ЗИДАЊЕ СКАДРА“ У РАДУ СА СТРАНИМ СТУДЕНТИМА	366
Отилиа Велишек-Брашко, Тамара Милошевић: ИГРА КАО МЕТОД ПОДСТИЦАЊА СТВАРАЛАШТВА	374
Dragana Veljković Stanković, Jelena Stojiljković: ЧОВЕК И БИЉКА – ФИТОНИМИЈА КАО ИСХОДИШТЕ ИНТЕГРАТИВНЕ НАСТАВЕ	385
Loredana – Peana Vișcu, Ramona Răducan, Cornelia-Ecaterina Cornean: DIDACTIC STRATEGIES AND METHODS OF CREATIVITY DEVELOPMENT FOR GIFTED CHILDREN	413

III Promocija publikacije

Грозданка Гојков: Часопис <i>Истраживање у педагогији = Research in pedagogy</i> . Београд: Српска академија образовања; Вршац: Висока школа струковних студија за васпитаче „Михаило Палов“	425
--	-----

THE BOOK OF COLLECTED ARTICLES OF
THE PRESCHOOL TEACHER TRAINING COLLEGE
"MIHAILO PALOV" - VRŠAC

INTERNATIONAL CONFERENCE
“GIFTEDNESS AND CREATIVE APPROACHES TO LEARNING”

Contents:

	page
Introductory remarks	11
Conference participants	16
I Discussion impulses	
Dalila Lino: Play as the basis of learning and creativity development in gifted children	23
Dean Iliev: Action research as learning strategy of gifted students	31
Natasa Sturza Milić: Creative approaches to learning – paradigms and perspectives	47
II Paper presentations and discussion	
Milica Andevski, Jasmina Arsenijević, Mira Vidaković: WHAT IN LEARNING REALLY WORKS?.....	57
Anica Arsić: RHYTHMIC SKILLS AS ENCOURAGING THE DEVELOPMENT OF MUSICAL GIFTED	66
Vesna Barzut: SYNDROME OF INTERNAL DYSSYNCHRONY, CONSEQUENCES AND EDUCATIONAL IMPLICATIONS	71
Gordana Budimir-Ninković, Nenad Stevanović: GIFTED LEARNING STYLES - TEACHING FACTS OR MYTH?	79
Mirosava Đurišić-Bojanović: KNOWLEDGE, ROUTINE AND INNOVATIONS	86
Ivan Ferbežer: DO GIFTED STUDENTS WANTS TO MAKE THEIR OWN LEARNING DECISIONS	93
V. S. Glagolev: CREATIVITY IN THE POSTMODERN PARADIGM.....	
Grozdanka Gojkov: METACOGNITION AS A LINK BETWEEN COGNITIVE STYLE AND LEARNING STRATEGIES OF GIFTED STUDENTS	98
Ljiljana Grujić: PLURALISTIC APPROACHES OF SOCIETY, TEACHERS AND GIFTED TOWARD GIFTEDNESS	125
Biljana Joksimović: ORGANIZATION OF SUPPLY TEACHING – SUPPORT TO DEVELOPMENT GIFTED STUDENTS	141
Natalija Jović: SELF-GUIDED PRACTICING – PATH TO HIGHER QUALITY OF	

	INTERPRETATIONS	157
Ljiljana Kelemen Milojević, Ivana Djordjević:	ENCOURAGING LINGUISTIC CREATIVITY OF PRESCHOOL CHILDREN AND STUDENTS THROUGH PARADIGMATIC GAMES	168
Slavica Komatina:	GIFTEDNESS DEVELOPMENT THROUGH CREATIVE LEARNING ABOUT SOCIETY	179
Zorica Kovačević, Aleksandar Stojanović:	IMPLICIT THEORIES OF FUTURE PRESCHOOL AND PRIMARY SCHOOL TEACHERS ON CREATIVITY	188
Zora Krnjaić:	POSITIVE YOUTH DEVELOPMENT: ENCOURAGEMENT OF CREATIVITY DEVELOPMENT	204
Milijana Lazarević, Marija Malović:	THE INFLUENCE OF DIFFERENT EPISTEMOLOGICAL AND METHODOLOGICAL RESEARCH APPROACHES TO THE MODELLING OF THEORETICAL FOUNDATIONS OF GIFTED EDUCATION	209
Slavica Maksić:	PROSPECTIVE EDUCATIONAL COUNSELLORS' BELIEFS ABOUT CREATIVE LEARNING	228
Jelena Maksimović, Jelena Osmanović:	ACTION RESEARCH AND METATHEORETICAL QUESTIONS OF CREATIVE APPROACHES IN LEARNING AND TEACHING BY GIFTED STUDENTS	240
Mirča Maran, Milena Jovišić:	THE EDUCATIONAL ROLE OF HOMELAND COLLECTIONS, LOCAL MUSEUMS AND GALLERIES IN THE WORK WITH PRESCHOOL AND SCHOOL AGED CHILDREN.....	252
Nikola Mijanović:	THEORETICAL DETERMINATION, DETECTION AND IDENTIFICATION OF GIFTED STUDENTS	264
Radmila Nikolić, Danica Veselinov:	METACOGNITIVE TOOLS AND CREATIVE APPROACHES TO TEACHING PRESCHOOL AND PRIMARY SCHOOL CHILDREN.....	277
Mirjana Nikolić, Željko Nikolić, Siniša Subotić:	ILLUSTRATION OF A SUPPORT MODEL FOR GIFTEDNESS IN THE FIELD OF PROGRAMMING	287
Aleksandra Pavić:	EFL (ENGLISH AS A FOREIGN LANGUAGE) LEARNING THROUGH GAME-LIKE ACTIVITIES	293
Jelena Prtljaga, Aleksandra Gojkov Rajić:	FOREIGN LANGUAGE AND MULTIMODAL APPROACH TO CREATIVE TEACHING AND LEARNING OF THE GIFTED	300
Snežana Prtljaga:	THE APPLICATION OF THE DISCOVERY METHOD IN THE AREA OF GETTING TO KNOW THE ENVIRONMENT AT THE TODDLER AGE AS A CREATIVE APPROACH TO LEARNING	308
M. V. Silantjeva:	"ONTOLOGICAL SECURITY" IN THE STRUCTURE OF TEACHING: PHILOSOPHICAL AND CULTURAL FOUNDATIONS	316
Ljubivoje Stojanović, Vera Ž. Radović:	ENCOURAGING SOLIDARITY OF GIFTED LEARNERS IN CLASS	323
Jasmina Stolić, Radmila Palinkašević:	DIDACTIC STRATEGIES AND METHODS FOR THE DEVELOPMENT OF MUSICAL AND LANGUAGE CREATIVITY IN PRESCHOOL	

CHILDREN	338
Nataša Sturza Milić, Tanja Nedimović, Miran Muhić: RESEARCHING THE CREATIVE META-AWARENESS OF STUDENTS IN THE MOTORIC DOMAIN	350
Tomislav Suhecki: AESTHETIC COMPONENT AS DIFFERENT, SPONTANEOUS QUALITY	363
Aleksandra Tomić, Ana Samardžić: THE EPIC POEM BUILDING OF SKADAR IN TEACHING FOREIGN STUDENTS	366
Otilia Velišek-Braško, Tamara Milošević: PLAY AS A METHOD OF ENCOURAGING CREATIVI	374
Dragana Veljković Stanković, Jelena Stojiljković: A MAN AND A PLANT – PHYTONYMY AS AN OUTCOME OF INTEGRATIVE TEACHING	385
Loredana – Ileana Vișcu, Ramona Răducan, Cornelia-Ecaterina Cornean: DIDACTIC STRATEGIES AND METHODS OF CREATIVITY DEVELOPMENT FOR GIFTED CHILDREN	413

III Book promotion

Grozdanka Gojkov: Journal <i>Research in pedagogy</i> . Beograd: Српска академија образовања; Вршац: Висока школа струковних студија за васпитање „Михаило Палов“	425
--	-----

UVODNE NAPOMENE

Tekstovi u ovom zborniku čine monografiju posvećenu darovitosti i kreativnim pristupima učenju, tematici kojoj se sve obrazovne ustanove sveta danas posvećuju, jer se kao posebno značajna odrednica kvaliteta obrazovanja, a time i strategija održivog razvoja u uslovima visokokompetitivnog globalnog tržišta, naglašava inovativnost razvoja, zasnovana na upravljanju promenama koje se ne zadržavaju na adaptivnim odgovorima okruženju, nego iste podrazumevaju nove kompetencije, od kojih se kao prva vidi spremnost za promene, u psihologiji objašnjavana karakterističnim kognitivnim, afektivnim i konativnim funkcionisanjem ličnosti. Kognitivni aspekt kompetencija podrazumeva fleksibilno, kreativno, nedogmatsko mišljenje, sposobnost prihvatanja pluraliteta ideja; afektivni - tolerisanje neizvesnosti, a konativni - inicijativnost, inovativnost i spremnost za preuzimanje rizika (Đurišić-Bojanović, M., 2008), što direktno vodi ka zaključku da svet rada, a i pluralitički društveni kontekst, od mladih očekuje naglašeno oslobađanje kreativnih potencijala. Ovo je i eksplicite naznačeno sintagmama poput: inovativno društvo, kreativnost i održivi razvoj, očuvanje životnog okruženja i sl. Ovako definisanim indikatorima pravaca kojima današnji svet teži od darovitih, i onih koji podstiču njihov razvoj, očekuje se da prvi razviju kreativne potencijale i stave ih u funkciju stvaranja novih vrednosti sa ciljem konkurentnosti i održivog razvoja. U tom smislu, u ovoj monografiji se traga ka teorijskom razumevanju kreativnosti (kognitivnim, psihološkim i sociološkim aspektima) i faktorima koji su u suštini ovoga fenomena (fleksibilnost, originalnost, elaborativnost, osetljivost za probleme, redefinisanje...). Dakle, od darovitih i onih koji pomažu njihov razvoj očekuje se da formiraju kompetencije među kojima posebno mesto pripada spremnosti za promene i visoku fleksibilnost, kreativno i nedogmatsko mišljenje, sposobnost prihvatanja pluraliteta ideja, tolerisanja neizvesnosti, inicijativnost, inovativnost i spremnost za preuzimanje rizika, što je dobilo posebno mesto u redovima ove monografije. Istraživači posvećuju dosta pažnje ovim pitanjima, baveći se teorijskim rasvetljavanjima suštine značenja i manifestovanja kreativnosti, a posebno strategijama, tehnikama i didaktičkim instrukcijama podsticanja istih. Jedno od značajnih pitanja, diskutovano u monografiji, odnosi se na neke odlike formiranja "metafizičkog horizonta" osobe kroz iskustvo osećaja "ontološke sigurnosti". Naglašava se da je ovaj proces povezan sa produblivanjem diferencijacije svesti u toku psihičkog razvoja, kao i da socijalni aspekt ovog procesa, koji zaokružuje uticaj ljudske psihe na aktivnost, ima uzroke u

kulturi. Istaknute su suštinske tačke koje dovode do asinhronije ličnog razvoja, opisani su mogući načini njihovog uspešnog suočavanja u okviru rada sa nadarenom decom i istaknut značaj filozofije kulture - "kultura kao način značenja" u radu sa darovitom decom, kao metafizički horizont, "ontološka sigurnost" (M. V. Silantjeva).

U radovima se kritički sagledavaju dometi i ograničenja strategija i tehnika koje se još uvek samo teorijski etabliiraju, ili dolaze iz drugih naučnih područja, te ih treba rasvetliti u domenu obrazovanja darovitih, istražiti njihove domete u praksi i sagledati nove mogućnosti za primenu u okviru podsticanja kreativnosti darovitih. Neke od njih su već duže prisutne na obrazovnoj sceni, iako nedovoljno istražene, odnosno proverene, a neke su u žiži teorijskih i primenjenih istraživanja na ovom polju, što je bio izazov za organizatore skupa, a ovi tekstovi u monografiji naglašavaju značaj i aktuelnost raspravljane tematike (S. Prtljaga).

Tako je 23. okrugli sto, baveći se sagledavanjem dometa i ograničenja teorijskih i praktičnih aspekata kreativnih pristupa učenju i poučavanju darovitih u okviru 37 tekstova, opravdao poverenje u višegodišnje bavljenje tematikom darovitih, te diskursima na skupu, a i tekstovima u ovoj monografiji, novim uglovima proširio horizonte posmatranja tematike darovitih, a nalazima istraživanja dao odgovore na stara i otvorio nova pitanja u širokoj lepezi tematike darovitih. Ostvarivanje ovog, ne malog, koraka združeno su prihvatile institucije sa višegodišnjim iskustvom u istraživanju darovitosti, sa akreditovanim doktorskim studijama i istraživačima sa značajnim iskustvom u oblasti darovitih: Visoka škola strukovnih studija za vaspitače „Mihailo Palov” iz Vršca (Srbija) u saradnji sa Univerzitetom „Aurel Vlaiku” iz Arada (Rumunija), Pedagoškim fakultetom iz Maribora (Slovenija), Univerzitetom „Sv. Kliment Ohridski” iz Bitole (Makedonija) i Univerzitetom Metropolitan iz Mančestera (Engleska). Istraživači, autori radova u diskusijama na skupu i u radovima u ovoj monografiji dolaze iz Rusije, Rumunije, Portugalije, Norveške, Danske, Poljske, Slovenije, Hrvatske, Bosne i Hercegovine, Makedonije, Crne Gore, i Srbije, a nalazi istraživanja i diskurs na stranicama ove monografije fenomen darovitosti posmatraju iz aspekta suštinskih didaktičkih pitanja, o odnosu između didaktike usmerene na učenika i didaktike odnosa. Diskutuje se teza da daroviti učenici imaju snažan lični put učenja na kome je važno da nastavnik sagleda proces učenja njihovim očima, a da učenik u procesu učenja i poučavanju vidi mogućnost vlastitog uspeha. Koautorke Milica Andevski, Jasmina Arsenijević i Mira Vidaković vide u ovome možda najzahtevniji momenat učenja – da se u procesu učenja strastveno angažuju i oni koji uče i oni koji poučavaju – i učenici i nastavnici, kao i to da se značajan efekat učenja ostvaruje kada nastavnik poučavanje shvati kao

vlastito učenje, i kada oni koji uče – poučavaju svoje nastavnike. Tada, smatraju koautorke, možemo govoriti o mogućem ostvarenju željenih kvaliteta učenja – samorefleksiji, samovrednovanju, samoučenju. Sociokulturni pristup kreativnosti – paradigmu distribuirane kreativnosti – smešta u okvir drugačijih pristupa ovoj pojavi, koji se tipično fokusiraju na pojedinca i umove pojedinaca. Distribuirana kreativnost stavlja saradnju i interakciju u središte kreativnog izraza i vidi samu kreativnost kao ugrađenu u odnose, umesto da je vidi kao „jedinice”, kao što su proizvodi ili ljudi.

Ovu grupu refleksija zaokružuje pitanje kako odabir epistemološko-metodološkog istraživačkog pristupa oblikuje teorijske osnove na kojima se zasnivaju strategije obrazovanja darovitih (N. Mijanović, M.Lazarević i M. Malović. Istom pitanju, ali iz drugog ugla, diskursom se dolazi do pet pozitivnih karakteristika (kompetentnost, samopouzdanje, povezanost, karakter i brižnost) kao poželjnih razvojnih ciljeva i naglašava da je za razvoj ovih pozitivnih karakteristika mladima neophodno obezbediti uslove, pozitivan socijalni kontekst i kompetentne odrasle osobe (Z. Krnjajić).

Kreativnost u paradigmi postmoderne pitanje je koje ulazi u glavne trendove u postmodernom obrazovnom svetu, jer se komplikuje razvoj sposobnosti deteta u ranim fazama svog razvoja u porodici i predškolskoj ustanovi. Zato se diskutuje potreba za promociju savetovanja roditelja iz različitih kulturnih, jezičkih i verskih konteksta u smislu usmeravanja deteta ka aktivnim igrama i formiranju svakodnevnih praktičnih veština, kao podrške razvoju sposobnosti darovitih (V. Glagolev). U setu pitanja vezanih za različita shvatanja odnosa između učenja i razvoja i njihove različite posledice po obrazovanje darovite dece i adolescenata nalaze se i odnosi učenja i razvoja darovitih i teorijske osnove, zatim diskurs o nalazima novijih istraživanja o pedagoškoj vrednosti stilova učenja (G. Budimir Ninković), kao i diskursi o podsticanju jezičkog stvaralaštva darovite dece ranog uzrasta primenom paradigmatskih igara (I. Đorđev i Lj. Kelemen Milojević, Stolić, J. i R. Palinkašević), transferu i snalaženju u novim situacijama u istraživačkim igrama, kreativnom načinu učenja i poučavanja stranog jezika na ranom uzrastu, mogućnostima implementacije multimodalnog pristupa učenju i poučavanju istog i implikacijama koje ovakav pristup ima za darovite; diskutuje se i samo-regulisano učenje i izazovi koje za učenje i poučavanje stranog jezika nudi tehnologija za podsticanje razvoja kreativnosti kod darovitih (J. Prtljaga i A. Gojkov-Rajić; J. Čekanović, A. Pavić Panić), a u sklopu ovoga i pitanja značaja izbora strategija razvoja kreativnosti kod darovitih i nalaza istraživanja kojima se posmatra uloga metakognitivnih i samoregulisanih strategija učenja u efikasnosti darovitih, te povezivanje ovoga sa IKT-om za efikasnost orijentacija nastavnika i darovitih učenika u njihovom razvoju (I.Ferbežer,

M. Nikolić, Ž. Nikolić i S. Subotić, D. Veselinov i R. Nikolić). Takođe se diskutuje neophodnost respekta odnosa metakognicije, kognitivnog stila i didaktičkih strategija u procesu poučavanja darovitih studenata; ukazuje se na značaj metakognicije, posmatran kroz njen uticaj na operativnost i mobilnost posedovanog znanja, što je kvalifikuje kao element koji omogućuje efikasniju samoregulaciju učenja i daje joj ulogu spone između kognitivnog stila i strategija poučavanja darovitih studenata. Sagledavana je i egzekutivna funkcija svesti o pretvaranju intelektualnih sposobnosti u izvršnu inteligenciju i značaj ovoga kao spone između kognitivnog stila i didaktičkih strategija darovitih studenata. Kao argumentacija za tezu o potrebi uvažavanja kognitivnog stila i stilova učenja darovitih studenata navođeni su nalazi drugih istraživača kojima je utvrđeno da specijalizovano znanje studenata, korišćenje kognitivnih strategija i samoregulacija imaju pozitivne efekte na akademsko učenje. Nalazima istraživanja argumentuje se i stav da daroviti studenti nisu u smislu metakognitivnih strategija homogena grupa, jer primenjuju različite pristupe pri rešavanju problema, što se ističe kao indikator potreba za uvažavanjem konceptualnih mehanizama darovitih studenata i međuzavisnost samoorganizacije učenja i okolnosti, tj. strategija i metoda nastavnika, kojima se pridaje značaj kognitivnom stilu i metakogniciji studenata, njenom uticaju na operativnost i mobilnost posedovanog znanja, što, kako je nalazima konstatovano, vodi ka kreativnom rešavanju problema (Gojkov, G.) O osamostaljivanju darovitih učenika za aktivno, angažovano, motivisano, osmišljeno i organizovano učenje, koje se definiše kao samoregulisano ili samostalno vođeno učenje, iz ugla muzičkog obrazovanja, govori se posmatranjem uloge samostalnog vežbanja u sviranju instrumenta. Teorijski okvir ovoga istraživanja čini Veinemanov pristup metakognitivnom planiranju umodelu samostalno vođenog vežbanja u oblasti muzičke pedagogije (N. Jović). Istom pitanju, ali na drugi način, prilazi D. Lazarević, naglašavajući dubinski pristup učenju u kome se polazi od Bigzovog "3P" modela poučavanja i učenja, po kome tokom procesa obrazovanja daroviti mogu razviti dubinski ili površinski pristup učenju. Ovim pristupom učenju podržavaju se složeniji oblici mišljenja kao što je kreativno mišljenje, koje po vodećim teorijskim shvatanjima prirode darovitosti, čini njen bitan konstitutivni deo. Metod produktivnog ćutanja, kao način razvoja jasnog mišljenja i kao preduslovna faza saznanja, takođe je jedno od pitanja koja nastoje da razjasne strategije učenja i poučavanja darovitih iz ugla podsticanja kreativnosti (R. Petrović). U istraživanju mogućnosti za podsticanje kreativnosti darovitih na studijama diskusija je fokusirana na uverenja grupe studenata koji su videli male mogućnosti za razvoj kreativnosti u toku studija (S. Maksić). Kao strategija podsticanja kreativnosti na studijama posmatra se mentorski rad sa darovitim

studentima, uz primenu akcionog istraživanja koja mogu biti u funkciji planiranja rada sa darovitima (J. Maksimović i J. Osmanović, D. Iliev).

Pored prethodnih, vredni pažnje su i tekstovi koji su fokusirani na odnos između znanja, rutina, učenja i inovacija unutar kompleksnog procesa upravljanja znanjem, tj. na ispitivanje uslova i psiholoških mehanizama koji omogućavaju transformacije rutine u inovacije. (Mirosava Đurišić-Bojanović). Traga se za mehanizmima kojima bi se uspostavila veza između različitih nivoa razmene znanja: individualnog, organizacijskog i interorganizacijskog, budući da se ova razmena sve češće povezuje sa organizacijskom kreativnošću i inovacijama. Uz ovo, posmatra se i pitanje pod kojim uslovima, na koji način i u kojoj meri se procesi interakcije i razmene znanja na različitim nivoima optimizuju, integrišu i maksimiziraju organizacione i ljudske potencijale.

Nalazi istraživanja, otvorena nova pitanja, kao i ponuđena rešenja za praktične postupke u strategijama učenja i poučavanja i ocene o dometima i ograničenjima istih, vrednost su sama po sebi; činiće impulse za polazne hipoteze novih istraživanja, za nova promišljanja i korak bliže u razjašnjavanju otvorenih pitanja onima koji dalje tragaju za odgovorima na pitanja o zapretenosti fenomena darovitosti, a značiće i onima koji tragaju za praktičnim rešenjima načina za podsticanje kreativnosti, danas toliko tražene vrednosti u procesu obrazovanja, što već samo preporučuje ovu monografiju svima koji su na bilo koji način upućeni na podsticanje razvoja darovitih.

Prof. dr Grozdanka Gojkov

UČESNICI 23. OKRUGLOG STOLA

Prof. dr Dalila Lino

IGRA KAO OSNOV UČENJA I RAZVOJA KREATIVNOSTI KOD DAROVITE DECE

Проф. др Деан Илиев

АКЦИОНА ИСТРАЖИВАЊА КАО СТРАТЕГИЈА УЧЕЊА ДАРОВИТИХ УЧЕНИКА

Dr Nataša Sturza Milić

KREATIVNI PRISTUPI UČENJU – PARADIGME I PERSPEKTIVE

Dr Milica Andevski

Dr Jasmina Arsenijević

Dr Mira Vidaković

ŠTA U UČENJU STVARNO DELUJE?

Dr Anica Arsić

RITMIČKE VEŠTINE KAO PODSTICAJ RAZVOJA MUZIČKE DAROVITOSTI

Vesna Barzut

SINDROM UNUTRAŠNJE DISINHRONIJE DAROVITIH, POSLEDICE I IMPLIKACIJE NA OBRAZOVANJE DAROVITIH

Адријан Божин

УЧЕЊЕ, РАЗВОЈ И ДАРОВИТОСТ

Dr. Tomaž Bratina

DAROVITOST I KREATIVNOST U PROBLEMSKIM SITUACIJAMA

Ksenija Breg

Miran Muhič

VLOGA STARŠEV PRI PREPOZNAVANJU MOTORIČNO NADARJENIH OTROK

Проф. др Гордана Будимир-Нинковић

Др Ненад Стевановић

СТИЛОВИ УЧЕЊА ДАРОВИТИХ – ПЕДАГОШКА ЧИЊЕНИЦА ИЛИ МИТ?

Јелена Чекановић

ИСТРАЖИВАЧКЕ ИГРЕ У ПРОЦЕСУ ПОДСТИЦАЊА СТВАРАЛАШТВА И ДАРОВИТОСТИ НА ПРЕДШКОЛСКОМ УЗРАСТУ – ПРАКТИЧНИ ДОМЕТИ

Prof. dr Mirko Dejić

КАКО ДО КРЕАТИВНО ДАРОВИТИХ УЧЕНИКА У МАТЕМАТИЦИ

Conf. univ. dr. Tiberiu Dughi

Rodeanu (Mihalache) Simona, masterand

SCALE DE OBSERVARE A COMPORTAMENTELOR COGNITIVE ȘI SOCIALE IN JOCUL COPILOR

Др Ивана Борђевић

Др Љиљана Келемен Милојевић

ПОДСТИЦАЊЕ ЈЕЗИЧКОГ СТВАРАЛАШТВА ДЕЦЕ ПРЕДШКОЛСКОГ УЗРАСТА И УЧЕНИКА ПРИМЕНОМ ПАРАДИГМАТСКИХ ИГРА

Др Милош М. Ђорђевић
КЊИЖЕВНОСТ КАО СИСТЕМ ЗНАЊА И УЧЕЊА

Др Миросава Ђуришић-Бојановић
ЗНАЊЕ, РУТИНЕ И ИНОВАЦИЈЕ

Dr. Ivan Ferbežer, izr. prof. v pokoju
ALI SI TALENTI ŽELIJO SVOJE LASTNE UČNE IZBIRE

Глаголев В. С.
ТВОРЧЕСТВО В ПАРАДИГМЕ ПОСТМОДЕРНА

Dr Vlad Glaveanu
PARADIGMA DISTRIBUIRANE KREATIVNOSTI I NJENE IMPLIKACIJE ZA OBRAZOVANJE

Grozdanka Gojkov
STRATEGIJE UČENJA KAO SPONA IZMEĐU SKLOPA NASTAVNOG STILA I STRUKTURE KOGNITIVNOG STILA DAROVITIH – SPOJ TEORIJA UČENJA I TEORIJA INSTRUKCIJE –

Msr Ljiljana Grujić
PLURALISTIČKI PRISTUPI DRUŠTVA, NASTAVNIKA I DAROVITIH PREMA DAROVITOSTI

Dr. Jerneja Herzog
Dr. Matjaž Duh
UČENJE KREATIVNOSTI ZA KREATIVNO PODUČAVANJE

Prof. univ. dr. Anton Ilica
Prof. Geanina Lavinia
SUFERINȚELE ȘCOLII ROMÂNEȘTI – SUGESTII PENTRU ÎNSĂNĂTOȘIRE

Biljana Joksimović
ORGANIZACIJA DODATNE NASTAVE – PODRŠKA RAZVOJU DAROVITIH UČENIKA

Наталија Јовић, снец.
САМОСТАЛНО ВОЂЕНО ВЕЖБАЊЕ – ПУТ КА КВАЛИТЕТНИЈОЈ ИНТЕРПРЕТАЦИЈИ

Dr. sc. Ante Kolak
DIDAKTIČKE STRATEGIJE U RADU S DAROVITIM UČENICIMA – ANALIZA NASTAVNOG PROCESA

Др Славица Коматина
РАЗВИЈАЊЕ ДАРОВИТОСТИ КРОЗ КРЕАТИВНО УЧЕЊЕ О ДРУШТВУ

Др Исидора Корач
Др Тања Шијаковић
ПРОЈЕКТНИ ПРИСТУПИ УЧЕЊУ У ФУНКЦИЈИ ПОДСТИЦАЊА РАЗВОЈА ДАРОВИТОСТИ ДЕЦЕ ПРЕДШКОЛСКОГ УЗРАСТА

Dr Ljiljana Krneta
PSIHOLOŠKA PRIRODA MOTIVACIJE U OSNOVI NOVE PARADIGME UČENJA

Dr Zora Krnjaić
POZITIVAN RAZVOJ MLADIH: PODSTICAJ RAZVOJU KREATIVNOSTI

Dr Dušanka Lazarević

PODRŽAVANJE KREATIVNOG MIŠLJENJA DAROVITIH RAZVOJEM DUBINSKOG PRISTUPA UČENJU

Msr Milijana Lazarević

Msr Marija Malović

UTICAJ RAZLIČITIH EPISTEMOLOŠKO-METODOLOŠKIH ISTRAŽIVAČKIH PRISTUPA NA OBLIKOVANJE TEORIJSKIH OSNOVA OBRAZOVANJA DAROVITIH

Dr Slavica Maksić

UVERENJA STUDENATA O PODSTICANJU KREATIVNOSTI U TOKU STUDIJA

Prof. dr Jelena Maksimović

Msr Jelena Osmanović

Martina Milošević

AKCIONA ISTRAŽIVANJA I METATEORIJSKA PITANJA KREATIVNIH PRISTUPA UČENJU I POUČAVANJU DAROVITIH STUDENATA

Др Мирча Маран

Милена Јовишић

ВАСПИТНО-ОБРАЗОВНА УЛОГА ЗАВИЧАЈНИХ ЗБИРКИ, ЛОКАЛНИХ МУЗЕЈА И ГАЛЕРИЈА У РАДУ СА ДЕЦОМ ПРЕДШКОЛСКОГ И ШКОЛСКОГ УЗРАСТА

Prof. dr Nikola Mijanović

TEORIJSKO ODREĐENJE, OTKRIVANJE I IDENTIFIKOVANJE DAROVITIH UČENIKA

Msr Благоје Милојевић

ПОДСТИЦАЊЕ СВЕСТИ ДАРОВИТИХ О ОДРЖИВОМ РАЗВОЈУ У НАСТАВИ ЛИКОВНЕ КУЛТУРЕ

Predrag Nedimović

KREATIVNI PRISTUPI UČENJU U ISTRAŽIVAČKOJ STANICI PETNICA

Др Маринел Негру

Др Зорица Цветановић

ДОПРИНОС НАСТАВНИХ СТРАТЕГИЈА ПОЗНАВАЊУ И СТИМУЛИСАЊУ КРЕАТИВНИХ СПОСОБНОСТИ УЧЕНИКА МЛАЂЕГ ШКОЛСКОГ УЗРАСТА

Prof. dr Radmila Nikolić

Dr Danica Veselinov

METAKOGNITIVNI ALATI I KREATIVNI PRISTUPI UČENJU DAROVITE DECE PREDŠKOLSKOG I MLAĐEG ŠKOLSKOG UZRASTA

Dr Mirjana Nikolić

Msr Željko Nikolić

Dr Siniša Subotić

ILUSTRACIJA MODELA PODRŠKE DAROVITOSTI U OBLASTI PROGRAMIRANJA

Polonca Pangrčić

POUČEVANJE IN UČENJE NADARJENIH UČENCEV S POMOĆJO INFORMACIJSKO-KOMUNIKACIJSKIH TEHNOLOGIJ

Александра Павић Панић

УЧЕЊЕ ЕНГЛЕСКОГ КАО СТРАНОГ ЈЕЗИКА КРОЗ ИГРОЛИКЕ АКТИВНОСТИ

Проф. др Ружица Петровић

МЕТОД ПРОДУКТИВНОГ ЋУТАЊА У НАСТАВИ ФИЛОЗОФИЈЕ

Dr. Oana Maria Popescu

Psih. Saša Coicici

”O DINAMICĂ GENIALĂ” – PSIHODINAMICA COPILULUI SUPRADOTAT CU VÂRSTA PÂNĂ LA 3 ANI

Doc. dr Jelena Prtljaga

Doc. dr Aleksandra Gojkov Rajić

**STRANI JEZIK I MULTIMODALNI PRISTUP KREATIVNOM
POUČAVANJU I UČENJU DAROVITIH**

Dr Predrag Prtljaga

RESTART OBRAZOVANJA ILI OBRAZOVANJE ZA STARTAP

Msr Snežana Prtljaga

**PODSTICANJE KREATIVNOSTI KOD DECE PREDŠKOLSKOG I MLAĐEG ŠKOLSKOG
UZRASTA**

Силантьева М. В.

**«ОНТОЛОГИЧЕСКАЯ БЕЗОПАСНОСТЬ» В СТРУКТУРЕ ОБУЧЕНИЯ: ФИЛОСОФСКО-
КУЛЬТУРНЫЕ ОСНОВАНИЯ**

Izr. prof. dr. Jasmina Starc

ZNACILNOSTI UČITELJEV NADARJENIH UČENCEV

Prof. dr Petar Stojaković

**RAZVOJ VIŠESTRUKIH SPOSOBNOSTI
ZA UČENJE I KREATIVNOSTI**

Проф. др Љубивоје Стојановић

Проф. др Вера Ж. Радовић

ПОДСТИЦАЊЕ СОЛИДАРНОСТИ ДАРОВИТИХ УЧЕНИКА У НАСТАВИ

Msr Jasmina Stolić

Msr Radmila Palinkašević

**DIDAKTIČKE STRATEGIJE I METODE PODSTICANJA RAZVOJA MUZIČKOG I
JEZIČKOG STVARALAŠTVA I KREATIVNOSTI KOD PREDŠKOLSKE DECE**

Dr Nataša Sturza Milić

Doc. dr Tanja Nedimović

Miran Muhič

ISTRAŽIVANJE KREATIVNE METASPOZNAJE STUDENATA U MOTORIČKOM DOMENU

Mr Tomislav Suhecki

ДАРОВИТОСТ КАО БЕЗОПАСНО СТВАРАЛАШТВО

Zijuš Šaćirević

POSLOVICE NA ROMSKOM JEZIKU KAO MUDRONOSNA PROZA

Урош В. Шуваковић

**ИНОВАТИВНО ДРУШТВО КАО ПРЕТПОСТАВКА ЗА УСПЕШАН РАЗВОЈ
КРЕАТИВНОСТИ, ПОСЕБНО КОД ДАРОВИТИХ**

*Александра Томић
Ана Самарџић*

ЕПСКА ПЕСМА ЗИДАЊЕ СКАДРА У РАДУ СА СТРАНИМ СТУДЕНТИМА

*Др Отилиа Велишек-Брашко
Тамара Милошевић*

ИГРА КАО МЕТОД ПОДСТИЦАЊА СТВАРАЛАШТВА

*Др Драгана Д. Вељковић Станковић
Јелена З. Стојиљковић*

**ЧОВЕК И БИЉКА У ЈЕЗИКУ И У ЖИВОТУ –
КРЕАТИВНОСТ У КОРЕЛАЦИЈИ ПРЕДМЕТА
СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ И ФАРМАКОГНОЗИЈА**

Др Горан Вилотијевић

**РАЗВИЈАЊЕ КРЕАТИВНОГ МИШЉЕЊА УЧЕНИКА У
ВАСПИТНО-ОБРАЗОВНОМ ПРОЦЕСУ**

*Prof. dr. Loredana-Ileana Vișcu
Lect. univ. dr. Ramona Răducan
Cornelia-Ecaterina Cornean*

**STRATEGII DIDACTICE ȘI METODE DE DEZVOLTARE A CREATIVITĂȚII LA STUDENȚII
SUPRADOȚAȚI**

Биљана Вујасин

Др Небојиа В. Живић

**ПРИЛОЗИ ПОДСТИЦАЊУ КРЕАТИВНОСТИ ДАРОВИТИХ –
БИОНИКА**

Doc. dr Brindușa Žujka

УЛОГА ИГРЕ У ПОДСТИЦАЊУ ЈЕЗИЧКЕ КРЕАТИВНОСТИ

Проф. др Лупчо Кеверески

**БЛОКАДИТЕ НА КРЕАТИВНОСТА КАЈ УЧЕНИЦИТЕ ВО
ВОСПИТНО-ОБРАЗОВНИОТ ПРОЦЕС**